

Voorwoord

Voor u ligt de evaluatie van een half jaar noodopvang voor asielzoekers in onze gemeente. Op 21 maart 2024 opende het COA de noodopvanglocatie Fletcher Epe voor asielzoekers. In nog geen drie weken tijd werd een traject doorlopen vanaf het eerste verzoek van de Commissaris van de Koning tot de opening van de locatie. Dat vroeg grote inzet van zowel het COA, de gemeente als omwonenden. Ondanks de onverwachte verandering in de omgeving en de gevoelens die daarbij meespelen, ontstond er al snel een indrukwekkende betrokkenheid. Met elkaar en voor elkaar zetten we ons in voor een veilige lokale samenleving, waarin de leefbaarheid centraal staat.

Het college van B&W

Start van de noodopvang in Fletcher: impact

Op 1 maart 2024 ontving het college van burgemeester en wethouders het verzoek van de Commissaris van de Koning om mee te werken aan de noodopvang van 276 asielzoekers in Fletcher Hotel Epe. De eerste bewoners werden zelfs al een kleine week later verwacht. Dat dit grote impact zou hebben op onze gemeente was meteen duidelijk. In allerijl werd een projectteam ingericht en uiteraard werd op het hoogste niveau stevig overleg gevoerd. Het college besloot op dinsdag 5 maart om onder voorwaarden medewerking te verlenen aan de noodopvang. Daarbij is een afweging gemaakt tussen de hoge nood in opvangplekken, de taak die we als gemeenten hebben om vluchtelingen op te vangen en de impact die de opvang zou hebben op onze inwoners.

De speciale informatieavond die op 11 maart door het COA werd georganiseerd, werd druk bezocht en verliep goed, ondanks de onrust en onmacht die veel inwoners lieten blijken.

Daarvoor toonden de aanwezige medewerkers van gemeente, het COA en vluchtelingenorganisaties veel begrip.

Het college heeft op woensdag 20 maart de vergunning afgegeven en op 21 maart stonden de eerste bussen – vanuit de noodopvang Biddinghuizen – voor de deur.

De volgende dagen verkenden de asielzoekers hun nieuwe tijdelijke leefomgeving. Dat leidde soms tot onrust onder de buurtbewoners. De eerste dagen kwamen dan ook veel meldingen binnen over vermeend afwijkend gedrag van enkele asielzoekers. Zo werden er foto's genomen van huizen, keken er mensen naar binnen en toonden ze onveilig gedrag in het verkeer. In nauwe samenwerking met de politie werd ingezet op een blijvend veilige leefomgeving, onder andere door extra controlerondes en meer aanwezigheid.

De afgelopen maanden: rustiger

Vanaf het begin van de opvang zijn maandelijks omwonendenoverleggen georganiseerd door het COA, waarbij naast omwonenden ook de projectleider en de veiligheidsadviseur van de gemeente aanwezig zijn. Daarnaast ging de projectleider, soms vergezeld door de

burgemeester, op bezoek bij direct aanwonenden en waar gewenst individueel in gesprek met omwonenden en ondernemers.

Na de hectische start, keerde de afgelopen maanden de rust grotendeels terug. Het aantal meldingen van incidenten nam sterk af. Maar sommige omwonenden ervaren nog steeds beperkingen in hun leefgenot. Zij geven bijvoorbeeld aan in het donker geen wandeling meer te maken. Met name vrouwen voelen zich minder veilig, hoewel dit niet is gestoeld op daadwerkelijke incidenten. Maar dat dit gevoel impact heeft op het leefgenot, is evident.

Verzoek tot verlenging noodopvang

De opvang werd verleend voor een termijn van een half jaar, tot 20 september 2024, met een optie tot verlenging. Op 8 augustus heeft het COA een verzoek voor verlenging van de noodopvang in Fletcher ingediend. Om tot een zorgvuldig besluit te komen, heeft gemeente Epe onderstaande evaluatiecriteria opgesteld, op basis van input van omwonenden en ondernemers en consultatie van de gemeenteraad. Uitgangspunt was om criteria op te stellen die de diversiteit en complexiteit van de behoeften van zowel de inwoners van de gemeente Epe als de asielzoekers weerspiegelen. De criteria dienden als richtlijnen voor evaluatie en niet als absolute maatstaven. Ze zijn onderverdeeld in deel A, B en C:

A. De (nood)situatie in Nederland

De opgave met betrekking tot de opvang van asielzoekers in Nederland is groot. COA, de verantwoordelijke organisatie voor de asielopvang in Nederland, vraagt ons om de noodopvanglocatie te verlengen.

Op dit moment (september 2024) is meer dan de helft van de opvanglocaties in Nederland noodopvang. De inschatting van het Centraal Orgaan opvang asielzoekers is dat er in 2024-2025 nog steeds een aanzienlijke vraag zal zijn naar opvangplaatsen. Dat komt door de achterstanden in het verwerken van asielaanvragen, de instroom van nieuwe asielzoekers en het vinden van huisvesting voor statushouders.

B. De uitvoering van de opvang

Beoordeling van de (onderlinge) afspraken over veiligheid en huisvesting die gemaakt zijn tussen de gemeente Epe, het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) en onze samenwerkingspartners (politie, zorginstellingen etc). De bevindingen staan in het document 'mijlpalen' in bijlage 1.

Uit de evaluatie blijkt dat de noodopvang Fletcher Epe goed georganiseerd is, met voldoende kwalitatieve (basis) voorzieningen die voldoen aan de behoeften van de bewoners. Dit is geregeld in de Wet COA en speelt een cruciale rol in het handhaven van rust en stabiliteit, zowel binnen de locatie als in de omliggende gemeenschap. Aandacht voor de fysieke en mentale behoeften van de bewoners, gecombineerd met effectieve veiligheidsmaatregelen en goede communicatie met de omgeving, zorgt ervoor dat de opvanglocatie harmonieus functioneert. Tot op heden is dat het geval. De afspraken met het COA en de gemeente lopen goed. De kwalitatief goede voorziening draagt bij aan een rustige omgeving.

Op dit moment voeren 46 bewoners vrijwillig werkzaamheden uit in en rondom de opvanglocatie. Zulke activering van bewoners staat bij COA hoog in het vaandel. De organisatie geeft aan daar nog meer op in te zetten als de noodopvang wordt verlengd. Twee

bewoners hebben zelfstandig een baan gevonden. Het contact met Stichting Present om vrijwilligerswerk en activiteiten voor asielzoekers te organiseren, moet geïntensiveerd worden als verlenging doorgaat.

Er is 24 uur per dag beveiliging en bedrijfshulpverlening aanwezig. Als mensen nieuw binnenkomen, worden de huis- en gedragsregels expliciet besproken. Bij overtreding ervan treft het COA passende maatregelen. Alle strafbare feiten worden aan de politie gemeld. Er is wekelijks een veiligheidsoverleg tussen COA, veiligheidsadviseur gemeente, BOA's en wijkagent. Tot augustus zijn er 27 strafbare feiten gepleegd, waarvan overigens niet altijd is bewezen dat het om bewoners van COA noodopvanglocatie Epe gaat. Het aantal strafbare feiten, zowel op het gebied van misdrijven als overlast, is ten opzichte van vorig jaar gelijk gebleven.

De brandveiligheid is een van de grootste punten van zorg voor de omwonenden. Dat komt met name door het in de natuur achterlaten van sigarettenpeuken.

Vanaf 22 april is het basisonderwijs voor asielzoekers gestart op de Van der Reijdenschool en Gildeschool. Daar gaan nu 13 kinderen naartoe. Op 21 mei is in de Fletcher locatie voortgezet onderwijs gestart, uitgevoerd door de RSG. 24 kinderen krijgen dagelijks Nederlandse les.

Dag en nacht is Fletcher telefonisch bereikbaar voor omwonenden. En elke maand wordt een omwonendenoverleg georganiseerd.

Op dinsdag 4 juni kwamen 54 Epenaren eten bij Fletcher tijdens een 'meet en eat', waarbij ook kennis over elkaars landen werd uitgewisseld. Dit is als een groot succes ervaren. De bedoeling van COA is om dit – bij verlenging – maandelijks te organiseren.

C. De maatschappelijke impact

Dit gaat niet alleen om de directe effecten op de buurt en lokale economie, maar ook de sociale en culturele implicaties voor de gemeenschap als geheel. We zoeken hierin naar een balans tussen het bieden van humanitaire hulp aan asielzoekers en het minimaliseren van eventuele negatieve effecten op de leefbaarheid en cohesie van onze samenleving.

De buurt maakt zich zorgen. Dat blijkt zowel uit het evaluatieverslag (zie bijlage 2), het omwonendenoverleg en de enquête (zie bijlage 3) die de buurt zelf heeft gehouden. De zorgen concentreren zich rondom brandveiligheid i.v.m. het van zich afwerpen van peuken. En het algemene gevoel van veiligheid. Dat wordt met name aangetast door de bedreigend overkomende groepsvorming van asielzoekers.

Inwoners kunnen meldingen van verdachte of onveilige situaties doen bij de gemeente of bij de politie. Alle meldingen vanaf 21 maart zijn opgenomen in bijlage 4. Goed om te beseffen is dat dit alleen de negatieve effecten betreft. Uit de meldingen blijkt duidelijk dat een onveiligheidsgevoel wordt ervaren en dat er af en toe concrete overlast is, meest in het oog springend zijn twee winkeldiefstallen. Maar er worden ook meldingen gedaan van te luide muziek, nageroepen / nagekeken worden, sigarettenpeuken en mensen die 's avonds het bos in gaan. Het aantal meldingen neemt per maand af.

Omwonenden klagen daarnaast over het achterlaten van troep / rommel / zwerfafval in de openbare ruimte.

De omwonenden willen graag een soort 'noodknop' en stellen daarom voor om de noodopvang met een half jaar te verlengen en dit maximaal drie keer te herhalen.

Met name horecaondernemers hadden een slecht voorjaar. Dit is volgens hen (zie bijlage 5) niet alleen aan het slechte weer te wijten, maar ook aan het uitblijven van toeristen omdat de hotelfunctie van Fletcher tijdelijk is opgeheven. Dat kan wijzen op een negatieve economische impact. Er is behoefte aan gerichte marketing en versteviging van het toeristisch profiel.

Ondernemers ervaren geen noemenswaardige overlast van de asielzoekers zelf. Het feit dat de asielzoekers enthousiast meezongen met de – Nederlandstalige – muziek op het zomerfeest werd als positief punt aangestipt. Grootste punt van aandacht voor ondernemers is dat de hotelfunctie na afloop van de noodopvang zo snel mogelijk wordt hersteld. Een vergunning van 1,5 jaar afgeven geeft in de tussentijd de nodige maatschappelijke rust.

Conclusie, toelichting en concrete acties

Het college stemt – gezien de hoge nood rondom asielopvang in Nederland – in met de verlengingsaanvraag van het COA. Wij verlenen een vergunning voor 1,5 jaar en zorgen elk half jaar voor een evaluatiemoment. Het COA en Fletcher verlengen hun onderlinge huurovereenkomst halfjaarlijks. Het college wil dat het gebouw na 1,5 jaar zo snel mogelijk weer een hotelfunctie krijgt, in de toeristische sector.

Het vervolg van de noodopvang, de komende 1,5 jaar, vindt plaats op basis van de huidige bestuursovereenkomst. Hierin is een artikel calamiteiten opgenomen. Daarin staat dat in zeer ernstige situaties, waarin de leefbaarheid onacceptabel wordt aangetast, de opvang tussentijds kan worden beëindigd.

De genoemde zorgen worden concreet als volgt geadresseerd:

- Na 1,5 jaar volgt geen verlenging meer.
- Het COA gaat in workshops en in informatiemateriaal aan de slag met bewustwording en sociale normen. Dit richt zich onder andere op de onwenselijke groepsvorming.
- Het COA start in september met brandveiligheidsworkshops. Die worden vanaf dan periodiek herhaald. Ook wordt informatie over brandveiligheid toegevoegd aan het informatieboekje.
- Vrijwilligerswerk door asielzoekers wordt geïntensiveerd.
- Tweewekelijks worden opruimacties in de openbare ruimte georganiseerd, samen met asielzoekers.
- BOA's handhaven op het na zonsondergang in het bos aanwezig zijn en delen daar, vanaf nu, ook bekeuringen voor uit.
- De wijkagent wordt beter zichtbaar.
- De overleggen met omwonenden en met ondernemers worden voortgezet. Er wordt een onafhankelijk voorzitter aangesteld voor de omwonendenoverleggen.
- Elk half jaar vindt een gesprek plaats tussen de omwonenden en de burgemeester.
- Elk half jaar vindt een evaluatiegesprek plaats met omwonenden en COA.
- De gemeente en ondernemers gaan samen met Stichting Promotie Gemeente Epe aan de slag met een gericht marketingplan voor Epe.